

Documents d'aco

*Florenci Costa
Vuit testimonis*

*L'opció pels pobres
"Estimeu-vos com jo us he estimat"*

Acció
Catòlica
Obrera

22

Pla de Formació-10

Números publicats en aquesta col·lecció

- 01 **L'autenticitat militant** - Teodor Suau
- 02 **Jesucrist fa possibles l'home i la dona nous i els impulsa a l'evangelització** - Xosé A. Miguélez
- 03 **L'estudi d'evangeli** - Florenci Costa
- 04 **La revisió de vida** - Josep Soler Llopart
- 05 **L'evangelització** - Julio Lois
- 06 **Ser responsable a l'ACO** - Comissió de Formació
- 07 **Acollir la persona en la seva dignitat de filla de Déu**- Oriol Xirinachs i grups de revisió de vida de l'ACO
- 08 **Llegir els evangelis avui** - Agustí Borrell
- 09 **Ser militant avui** - Diversos autors
- 10 **50 anys: l'experiència actual de l'ACO** - Divuit testimonis
- 11 **El retrat del moviment. Reflexions arran de l'enquesta realitzada als militants de ACO**
- 12 **Ser consiliari o consiliària a l'ACO** - Comissió de consiliaris
- 13 **Viuen en Déu. Record dels nostres difunts** - Diversos autors
- 14 **L'evangeli de Marc. El camí del deixeble de Jesús** - Josep M. Soteras
- 15 **En què creiem?** - Josep Lligadas
- 16 **Els infants: obrir portes i preparar camins** - Jaume Gubert
- 17 **La política, per al bé de tothom** - Diversos autors
- 18 **Fer revisió de vida a l'ACO** - Oriol Garreta
- 19 **Militància sociopolítica i espiritualitat** - Jesús Renau
- 20 **Notes sobre la crisi econòmica** - Josep M. Bricall
- 21 **Pau, l'apòstol de Jesucrist** - Jordi Latorre
- 22 **L'opció pels pobres** - Florenci Costa i vuit testimonis

Florenci Costa
Vuit testimonis

L'opció pels pobres

"Estimeu-vos com jo us he estimat"

documents

Documents d'ACO núm. 22
Primera edició: 2010

Rivadeneira, 6, 8a. planta 08002 Barcelona
Tel. 93 412 48 88 - Fax 93 318 81 87
c/e:aco@treballadors.org
<http://www.treballadors.org/aco>
Imprimeix: Multitext, S.L.

SUMARI

Presentació	5
I. L'opció pels pobres en el misteri de Jesucrist	
<i>Florenci Costa</i>	7
1. Introducció.....	9
2. De la preferència pels pobres en l'Església a l'opció pels pobres.....	12
3. El Regne de Déu és dels pobres.....	18
4. Els pobres en el cor de Déu.....	24
5. L'opció pels pobres a l'ACO.....	31
II. La nostra opció pels pobres	
<i>Vuit testimonis</i>	35
Viure amb austeritat (Francis Pacheco)	
<i>Mireu com creixen els lliris del camp</i>	37
L'educació (Luis Manuel Alonso)	
<i>Tothom és cridat a ser persona</i>	39
Treball social (Montse Llorente)	
<i>Aixeca't, pren la teva llitera i camina</i>	42
Immigració (Edu Valbuena)	
<i>Va arribar prop d'ell, el veié i se'n compadi</i>	45

Voluntariat a presons (Loli Párraga)	
<i>Era a la presó i vinguéreu a veure'm</i>	48
Religioses en el món obrer (Júlia Sánchez)	
<i>M'heu seduït i m'he deixat seduir</i>	50
Acció sindical (Zigor Cerrato)	
<i>Vaig veure un cel nou i una terra nova</i>	53
Cooperació internacional (Mireia Arnau i Josetxo Ordóñez)	
<i>El teu poble serà el meu poble</i>	57

PRESENTACIÓ

El material que l'ACO ofereix aquest any parteix de la prioritat del curs aprovada en el darrer Consell: *"L'opció preferencial pels pobres des de la militància obrera i cristiana"*. Volem que sigui una eina que ens ajudi a endinsar-nos en la nostra opció pels pobres, personal i col·lectiva com a Moviment.

El document té dues parts diferenciades i a la vegada complementàries. A la primera part Florenci Costa ens presenta un breu recorregut del que ha estat i és l'opció pels pobres. Opció que té la seva arrel més profunda en Jesús, en el Regne que Ell ens comunica i al qual ens envia a treballar. És un text entenedor i profund que ens fa reflexionar, replantejar, el sentit de la nostra opció pels pobres, des de l'Evangeli i des de la vida de Jesús.

La segona part, és la Paraula feta vida. Amb la resposta a la pregunta: *Com Jesús fonamenta la teva opció pels pobres en l'àmbit on estàs compromès?*, vuit militants d'ACO, homes i dones, cada un inserit en un àmbit diferent, ens aporten el seu testimoni de vida, i cada un amb el seu estil propi.

La diversitat de compromisos dels militants d'ACO, des d'una opció personal pels pobres, és molt àmplia i rica. Segurament sant

Pau expressa de forma clara aquesta idea: *“Els dons són diversos, però l’Esperit és un de sol. Són diversos els serveis, però el Senyor és un de sol”* (1Co 12,4-5).

Florenci Costa

L'opció pels pobres en el misteri de Jesucrist

Florenci Costa és capellà del bisbat de Vic, i des de fa molts anys està en relació amb els moviments apostòlics obrers. És pradosià i doctor en teologia, amb una tesi sobre el P. Antoine Chevrier, fundador del Pradó. Els darrers vuit anys ha estat consiliari de la Federació de Moviments del bisbat de Vic.

1. INTRODUCCIÓ

SENTIT DE L'EXPRESSIONIÓ "OPCIÓ PELS POBRES"

Fer una breu història de l'expressió "opció pels pobres", és necessari per entendre'ns en tot el que seguirà. Alguns en tenim records, que caldria verificar i precisar.

Vaig sentir parlar primer d'"opció de classe", els anys seixanta. Era el moment fort del trobament entre els moviments obrers cristians, el marxisme i els marxistes (no cristians i cristians).

Per formar part d'alguns moviments cristians calia fer "opció de classe", que implicava adoptar l'anàlisi de la societat en dues classes antagòniques, i situar-s'hi mentalment i, perquè fos autèntica l'opció, vitalment (en el lloc de treball, d'habitatge, etc.). Molt aviat venia la proposta d'entrar en un grup clandestí de tipus marxista. Això passava al nostre país. Hi havia també un sentit afegit en parlar d'opció de classe: molts dels intel·lectuals que aleshores feien el pas cap a la clandestinitat en un partit marxista, no eren originaris de la classe obrera. Llavors, des de fora d'ella, feien el pas, l'opció.

Mentrestant, es covava a Amèrica Llatina –i ja n’arribaven ressons– la Teologia de l’Alliberament i tot el moviment popular de comunitats de base. En coneixíem els primers llibres, les notícies dels moviments revolucionaris, les experiències de Cuba, de Xile, de les guerrilles. Si hi estava estesa la ideologia marxista, la realitat política era molt diferent. Segurament allà també es parlava d’opció de classe. Però a nivell del conjunt de l’Església de Llatinoamèrica, que va fer llavors passos tan importants com la Conferència de bisbes a Medellín (1968), el llenguatge utilitzat no va ser l’ideològic, sinó que es va traduir –segons uns rebaixant-lo, segons altres, magnificant un sector social– com a “opció pels pobres”. Expressió que –llavors sí que es va rebaixar– va esdevenir “opció preferencial pels pobres” (molt criticada pels teòlegs de l’alliberament) a la Conferència següent, a Puebla (1979).

CONSOLIDACIÓ DE L’OPCIÓ PELS POBRES

La gran influència que va tenir aquí tot el que passava a Amèrica Llatina, va servir perquè al nostre país –en el batibull del tardofranquisme i el primer postfranquisme– i en la doctrina de l’Església catòlica, s’acceptés l’expressió “opció preferencial pels pobres”, a la qual s’afegia “no exclusiva ni exclouent”, quan es feia servir per la majoria de jerarquies.

En l’actualitat, i des de fa uns anys, dir “opció pels pobres” o “opció preferencial pels pobres”, serveix tant per a sectors d’Església dedicats a l’evangelització com a la promoció social. Tot i que darrerament és un accent que oficialment s’enfosqueix, diluint-se en una lectura no conflictiva de la realitat dels pobres del nostre país i d’arreu del món.

Però des del concili Vaticà II, gràcies a la tasca dels moviments evangelitzadors d’ambient, del catolicisme social, es va produir a la segona meitat del segle XX un canvi cabdal en la visió cristiana del món dels pobres i marginats –ara a nivell mundial– i de la primàcia de la seva autèntica evangelització. Per això és interessant recollir una definició de l’“opció pels pobres” que feia un dels teòlegs de l’alliberament, ja finat, Juan-Luis Segundo:

Què és, més concretament, l'opció pels pobres? Crec que no hi ha altra manera d'explicar-ho que dient que és la compassió de Déu pels qui més sofreixen. En dir "els qui més sofreixen" no voldria que s'entengués com un sofriment molt sofisticat o subtil. L'Evangeli és molt clar, i fins materialista, en assenyalar les prioritats del sofriment. Sé molt bé que un ric pot tenir un sofriment molt fondo i profund; però si jo veig un pobre ofegant-se i estic parlant amb un ric sobre el seu sofriment, aniria immediatament a socórrer qui s'ofega i deixaria el sofriment del ric per a una mica més tard. L'opció pels pobres és opció per aquells en qui la falta d'humanitat apareix com la prioritat més clara davant nostre.

2. DE LA PREFERÈNCIA PELS POBRES EN L'ESGLÉSIA A L'OPCIÓ PELS POBRES

La consciència que l'Església s'ha de preocupar i ocupar dels pobres té una llarga tradició des dels seus inicis. Es pot dir que fins al segle XIV és manté a l'Església occidental aquesta atenció privilegiada. La lluita entre el papat i l'imperi es presenta sovint com la lluita dels pobres contra els rics, la defensa del poble lliure de les ciutats contra el feudalisme. I això no sols a les altures, sinó també a la base (a les parròquies –que havien nascut precisament per treure als amos de la terra la propietat de les esglésies i els seus béns).

Les aliances entre els papes del segle XIII i els frares mendicants (iniciats per Francesc d'Assís), són com el símbol d'una certa opció pels pobres (amb moltes limitacions, donat que el clergat també s'havia convertit en propietari, en la lluita contra la propietat dels poderosos).

CAP A UN OBLIT DELS POBRES

A principis del segle XIV es produeix una ruptura: el papa Bonifaci VIII, els papes d'Avinyó, l'aliança amb els reis de França, la condemna del sector més radical i "espiritual" franciscà, les con-

demnes pronunciades per l'antipapa Joan XXIII (1410-1415), en les quals s'afirma que Jesús no va ser pobre.

Des d'aleshores, el tema dels pobres i la pobresa van ser eliminats de les perspectives, l'acció i el pensament oficial de l'Església. La pobresa serà una qüestió de sants, com sant Vicenç de Paül o dels religiosos que fan vot de pobresa, però ja no serà un tema d'Església. Des d'aleshores, la cura dels pobres continua essent missió de l'Església, però l'Església ja no es defineix en relació amb la pobresa, o sigui, que deixa de ser una de les seves característiques. No obstant, mai no van faltar profetes que recordaven a l'Església els seus orígens (vegeu José Ignacio González Faus, "Vicarios de Cristo", publicat per Ed. Trotta el 1991 i reeditat per Cristianisme i Justícia el 2004).

REACCIONS AL SEGLE XIX

Arribem al segle XIX: l'encíclica "Rerum novarum" del papa Lleó XIII, precedida a França, Bèlgica i Alemanya per la tasca d'una sèrie de pioners del catolicisme social, parla de la pobresa injusta dels obrers, assumint-ne la defensa. Per primera vegada des de feia segles, un papa s'adreça al col·lectiu de pobres que eren els obrers de les fàbriques.

Cal tenir present que en el segle XIX els pobres s'havien rebel·lat contra l'Església i contra la "caritat cristiana", denunciant-la com a força opressora.

La "Rerum Novarum" ha reintroduït el tema de la pobresa en el missatge cristià. No n'hi ha prou amb una pràctica assistencial, sinó que la lluita contra la pobresa forma part del contingut de la doctrina cristiana. No obstant, fins al concili Vaticà II (1962-1965), la doctrina social dels papes tindrà sempre dues cares: una, la defensa dels treballadors, i l'altra la condemna dels errors de l'anarquisme, socialisme i comunisme. La burgesia catòlica s'aferra a la condemna, i refusa o silencia la primera part.

Els pioners del catolicisme social l'havien preparada amb investigacions, informes, congressos, proclames –secundades per alguns

bisbes– que denunciaven les condicions inhumanes del treball a les fàbriques.

Des d'aleshores, la denúncia de la situació de misèria forma part de la predicació de l'Església catòlica.

NOVA VISIÓ AL SEGLE XX

Als inicis del segle XX continuen donant-se moviments de catòlics, tant laics com preveres, que s'apropen a les tesis socialistes. Però la repressió doctrinal del modernisme duta a terme pel papa Pius X ho ficava tot al mateix sac i ofegava aquells intents.

Més entrat el segle XX neixen els moviments d'acció catòlica obrera. L'ideal de l'acció catòlica obrera i dels capellans obrers, era conciliar el fet de pertànyer a l'Església i ser solidaris de la classe treballadora. D'això en resultava una forta tensió –i fins i tot persecució– per ambdues parts. Els capellans obrers van experimentar com una “baixada als inferns”, descobrint des de l'experiència l'abisme que separa la condició dels pobres de la condició del món eclesiàstic.

El papa Joan XXIII, el papa bo, donarà un pas endavant, més en els seus gestos i forma de ser que en els seus discursos, tot i que serà el primer que parla de “l'Església dels pobres”, manifestant que calia que baixés del seu pedestal, sortint a l'encontre dels petits i els humils. El seu tarannà va produir un efecte –fins i tot mundial– extraordinari: li plaïa recordar els seus orígens humils, rebutjava els símbols del poder, preconitzava l'abandó de tota pretensió de grandesa. Teòlegs importants com Paul Gauthier i Yves Congar recollien i elaboraven visions de l'Església noves i agosarades, encara en un context de debats força polaritzats.

Però no n'hi va haver prou amb tot aquest moviment de fons que es vivia en certs països occidentals, perquè el concili Vaticà II adoptés clarament una opció pels pobres. El tema es va tractar entre bastidors per alguns bisbes i teòlegs, però no va aconseguir imposar-se. Amb tot, un grup de bisbes de tots els continents es van comprometre al final del concili a promoure un nou estil episcopal, més pobre i més compromès amb la causa dels pobres.

El que no va ser possible en el Vaticà II es va dur a terme a Amèrica Llatina, en la Conferència de Medellín (1968), gràcies a la intuïció i tenacitat d'alguns bisbes del subcontinent. Per a ells –i per als teòlegs que els assessoraven– l'opció pels pobres significava una transformació de l'Església per fer-la més accessible als pobres, l'adopció d'una prioritat en l'acció evangelitzadora i l'opció per l'alliberament dels pobres, o sigui, per la transformació de la societat injusta.

ELS POBRES, AL COR DEL DISCURS ECLESIAL

D'aquesta manera el tema dels pobres va entrar a formar part del discurs eclesial, i des d'aleshores, no n'ha desaparegut.

Després de Medellín es va produir un fort moviment de reacció que va aconseguir reduir l'abast d'aquesta opció. L'opció pels pobres es va definir com a preferencial, però sense ser exclusiva i exclouent. Així es va situar al costat d'altres opcions, com, per exemple, l'opció pels joves a la Conferència de Puebla (1979). Una altra reacció va ser espiritualitzar-la: així tothom pot entrar a la categoria de pobre.

Hi ha una forma d'entendre el missatge cristià que obstaculitza la claredat i la pràctica d'una opció pels pobres per part de tota l'Església. Per una banda, s'entén com un missatge de salvació ultraterrenal, del qual es deriven conseqüències ètiques. La tasca de l'eradicació de la pobresa és de tipus ètic i es manifesta en una Doctrina Social. Per altra banda, la pràctica i la teologia en què va néixer l'opció pels pobres, parteix d'una concepció unitària de l'Evangelí i de la salvació: l'Evangelí és bàsicament “bona nova per als pobres”, amb una dimensió escatològica, de plenitud en la vida perdurable.

Amb tot, des de Medellín, el concepte d'opció pels pobres – matissat de diverses formes– ha entrat a formar part del temari obligatori de l'Església universal. Ja no es pot ignorar aquest tema. És una gran conquesta del segle XX. Implica l'entrada del tema dels pobres a la mateixa teologia dogmàtica, a més de la moral i l'espiritualitat.

EL TEMA DELS POBRES EN LA TEOLOGIA

Segons José María Castillo, a la moral, quan s'estudiaven les virtuts teològiques, es discutia fins on havia d'arribar l'obligació de l'almoina als pobres, per aconseguir les exigències de la caritat cristiana. I els tractats d'espiritualitat s'interessaven per la pobresa com a virtut, i com a "consell evangèlic" per als religiosos (renúncia ascètica als béns d'aquest món), però no pels pobres. O sigui que s'interessava més per la pràctica de la virtut que pel bé de les persones més maltractades per la vida.

Les causes d'aquesta absència dels pobres en teologia podien ser dues: primera, la instal·lació de l'Església, identificant-se com el Regne de Déu, deixant a part les veritables exigències del Regne predicat per Jesús. I segona, la conversió del cristianisme en religió oficial, primer de l'Imperi, i després de les nacions que naixien a Europa. A més, la burgesia educada els segles XVIII i XIX pels jesuïtes i els jansenistes, era imbuïda per la idea que l'ordre i la virtut eren la mateixa cosa. Però perquè hi hagi ordre, és inevitable i necessari que hi hagi pobres.

L'OPCIÓ PELS POBRES AL COR DE L'EVANGELI

Amb la teologia de l'alliberament, els pobres han ocupat el lloc que els corresponia en la mateixa teologia: el centre. Així, han recuperat en la teologia, la centralitat que tenen a l'Evangelí.

Aquesta centralitat dels pobres a l'Evangelí pot tenir diferents aproximacions. Jo, en els dos propers capítols, intentaré de presentar-ne dues, que no són contraposades, sinó complementàries. Darrera cadascuna hi ha una forma legítima de llegir la paraula de Déu.

La primera, és més pròpia dels teòlegs de l'alliberament i parteix del Jesús històric, per anar desenrotllant una visió del Misteri del Crist. L'altre fa una mirada més contemplativa al conjunt de la Bíblia, per desembocar en Jesucrist, que n'és el terme i la clau.

Al final, a tall de síntesi, miraré d'insinuar com un moviment apostòlic obrer pot –des de la seva originalitat i opcions fonamentals–

posar al centre l'opció evangèlica pels pobres i deixats de banda de la nostra societat i d'arreu del món. I pot, a la vegada, aportar al conjunt de l'Església una experiència acumulada, formulada, per tal d'enriquir el patrimoni comú evangèlic, en primer lloc de les esglésies locals, o diòcesis, on el moviment està necessàriament inserit, sense oblidar la visió crítica de tot allò que –evangèlicament– no s'adiu al missatge cristià integral en les pràctiques, opcions i teories eclesials.

3. EL REGNE DE DÉU ÉS DELS POBRES

Per a Jesús de Natzaret, tant des del punt de vista històric com teològic, l'anunci del Regne de Déu és la qüestió central (Mc 1,14-15):

Després que Joan fou empresonat, Jesús anà a Galilea i anunciava la bona nova de Déu. Deia: "S'ha complert el temps i el Regne de Déu és a prop. Convertiu-vos i creieu en la bona nova".

Correspon a l'anunci de la Bona Notícia que l'evangeli de Lluc precisa així (Lc 4,18-21):

I se n'anà a Natzaret, on s'havia criat. El dissabte, com tenia per costum, va entrar a la sinagoga i s'aixecà a llegir. Li donaren el volum del profeta Isaïes, el desplegà i va trobar el passatge on hi ha escrit: "L'Esperit del Senyor reposa sobre meu, perquè ell m'ha ungit. M'ha enviat a portar la bona nova als pobres, a proclamar als captius la llibertat i als cecs el retorn de la llum, a posar en llibertat els oprimits, a proclamar l'any de gràcia del Senyor". Després plegà el volum, el retornà a l'ajudant de la sinagoga i es va asseure. Tots els qui eren a la sinagoga tenien els ulls posats en ell. Aleshores començà dient-los: "Avui es compleix aquesta escriptura que acabeu d'escoltar".

O sigui, que Jesús té com a prioritat a Déu i a quelcom que no és Déu (el Regne: la seva voluntat, el bé que ell desitja i realitza per

al món). Per Jesús, doncs, és essencial la relació entre Déu i la història del món. Proclama un Déu que es relaciona, que es revela a un poble.

Gràcies a la pràctica de Jesús podem saber què entenia ell per Regne de Déu: en les guaricions, en les expulsions de dimonis, en els àpats amb els considerats pecadors.

Mirant l'Antic Testament, es veu que l'expressió Regne de Déu indica una utopia que respon a una esperança secular, enmig de moltes calamitats històriques: és el que és bo per excel·lència. Però també és quelcom d'alliberador, perquè es presenta en pugna amb l'opressió. I genera una esperança davant les desesperances històriques acumulades pel poble d'Israel.

Jesús s'entronca amb una tradició d'esperança per a la història oprimida, tot i que ell presenta una visió original del Regne. Ell revelarà com actua el Déu que és amor. I ho farà amb unes pràctiques d'amor, un amor sense límits, fins a la creu.

EL REGNE ÉS A PROP

Jesús afirma que el Regne de Déu és a prop, més encara, que ja és aquí (Lc 17,20-21):

Uns fariseus van preguntar a Jesús quan vindria el Regne de Déu. Ell els respongué: "El Regne de Déu no vindrà en un moment previsible, ni tampoc podran dir: "És aquí" o "És allà". El Regne de Déu és enmig vostre".

Per Jesús, el Regne no és un objecte d'esperança, sinó de certesa. Ell té l'audàcia de proclamar el desenllaç del drama de la història, la superació de l'anti-regne, la vinguda salvífica de Déu. La u-topia esdevé topia (present). I els signes que acompanyen les seves paraules mantenen aquesta esperança.

Jesús afirma que el Regne és un pur regal de Déu, que no pot ser forçat pels humans. Però no diu que s'hagi d'esperar passivament. Ell mateix realitza una sèrie d'activitats relacionades amb el Regne.

EL REGNE, UNA BONA NOTÍCIA

Per Jesús, el Regne de Déu és una bona notícia. Déu és bo, i és bo per als humans que Déu s'acosti i regni. I és sobretot una bona notícia per als pobres. És una notícia joiosa que produeix joia. Jesús no exclou ningú del Regne. Però s'adreçava directament a certs grups de persones: els pobres.

La relació entre el Regne de Déu i els pobres és un fet, a l'Evangeli, però correspon a la realitat del que és Déu ja avançada a l'Antic Testament: pel fet de ser pobres, Déu els defensa i els estima i són els primers destinataris de la missió de Jesús.

En els evangelis sinòptics (Mateu, Marc i Lluc) els pobres són els qui gemeguen per alguna mena de necessitat bàsica: els qui tenen fam i set, els despallats, els immigrants, els malalts, els qui són a la presó, els qui ploren, els qui estan aclaparats sota el pes d'alguna càrrega, d'alguna opressió: són els pobres econòmics. També són pobres els menyspreats per la societat: els considerats pecadors, els publicans, les prostitutes, els senzills, els petits, els més petits, els qui treballen en feines menyspreades. Són els marginats, o pobres sociològics.

Davant aquests pobres, Jesús es mostra clarament parcial. Per això el que avui anomenem opció pels pobres comença amb Jesús. I són pobres en plural, o sigui, una realitat col·lectiva i massiva, de la qual es pot parlar en termes històrics.

També es tracta de pobres en el sentit dialèctic: als evangelis es parla de pobres i de rics com a grups diversos i contraris, cosa que ja apuntava en l'Antic Testament.

Doncs bé, Jesús diu que d'ells és el Regne de Déu. A aquells per als quals la vida és sense horitzons, fins i tot aquells que se senten refusats de Déu perquè la mentalitat religiosa els ho inculca, Jesús els diu que tinguin esperança, que Déu no és com els han fet entendre, que s'acosta la fi de les seves calamitats.

Si tots aquests pobres són els destinataris del Regne, això ajuda a comprendre en quina mena de Regne pensava Jesús. Un Regne formalment parcial, el contingut del qual és –com a mínim– la vida i la dignitat dels pobres.

UN REGNE DE VIDA

Aquest Regne ha de ser un regne de vida i els pobres són morts en vida. L'anunci del Regne fa que els qui semblaven morts són aixecats a la vida. Ja que per a Jesús aquestes pobreses són contràries al projecte de Déu.

Per a Jesús, la Llei del poble d'Israel és donada per Déu per afavorir la vida. Però quan la Llei impedeix la vida, Jesús defensa la vida (Mc 2,23-28):

Un dissabte, Jesús passava per uns sembrats. Tot fent camí, els seus deixebles es posaren a arrencar espigues. Els fariseus li van dir: "Mira, per què fan en dissabte això que no és permès?" Jesús els respon: "¿No heu llegit mai què va fer David quan van tenir necessitat de menjar ell i els qui anaven amb ell? Tal com es diu en el passatge del gran sacerdot Abiatar, David va entrar al temple de Déu, va menjar els pans d'ofrena, que solament poden menjar els sacerdots, i en va donar també als qui l'acompanyaven". I els deia: "El dissabte ha estat fet per a l'home, i no l'home per al dissabte. Per això el Fill de l'home és senyor fins i tot del dissabte".

Jesús posa al centre el símbol principal de la vida: el menjar i el pa (vegeu Mc 6,30-44). I diu que el destí de cadascú es juga donant o no menjar al famolenc (Mt 25,34-40):

"Veniu, beneïts del meu Pare, rebeu en herència el Regne que ell us tenia preparat des de la creació del món. Perquè tenia fam, i em donàreu menjar; tenia set, i em donàreu beure; era foraster, i em vau acollir; anava despullat, i em vau vestir; estava malalt, i em vau visitar; era a la presó, i vinguéreu a veure'm". Llavors els justos li respondran: "Senyor, ¿quan et vam veure afamat, i et donàrem menjar; o que tenies set, i et donàrem beure? ¿Quan et vam veure foraster, i et vam acollir; o que anaves despullat, i et vam vestir? ¿Quan et vam veure malalt o a la presó, i vinguérem a veure't?" El rei els respondrà: "Us ho asseguro: tot allò que fèieu a un d'aquests germans meus més petits, a mi m'ho fèieu".

Es tracta, doncs, que amb el Regne de Déu arribi als pobres el mínim necessari que Déu mateix ha posat en la creació.

UN REGNE EN ACCIÓ

Però la bona notícia per als pobres no és només per ser anunciada, és per ser realitzada: cal una pràctica d'alliberament dels oprimits. Jesús va tenir una activitat real d'alliberament: guaricions, expulsió de dimonis que oprimien. Per això el Regne de Déu, que és missatge d'esperança, implica necessàriament una pràctica per a iniciar-lo. Dels miracles de Jesús se n'han dit "clams del Regne": són signes reals del Déu que s'acosta i genera esperança de salvació, són signes alliberadors contra l'opressió. Els miracles duen a terme salvacions plurals per a diversos grups de pobres. Però els miracles també manifesten la misericòrdia, la compassió de Jesús (Mt 14,14):

Jesús se n'anà d'allí en una barca tot sol cap a un lloc despoblat. Així que la gent ho va saber, el seguiren a peu des de les seves poblacions. Quan desembarcà, veié una gran gentada, se'n compadí i va curar els seus malalts.

Jesús es commou davant el dolor humà, hi reacciona d'una manera salvadora. Compassió, afectació i reacció, caracteritzen l'estil de la pràctica de Jesús. Per a ell, la salvació material es troba al mateix nivell que la salvació espiritual.

Sovint es diu a l'Evangeli que els miracles de Jesús són produïts per la fe del qui ha estat guarit (Mc 5,34):

"Filla, la teva fe t'ha salvat. Vés-te'n en pau i queda guarida del mal que et turmentava".

La fe, en aquest sentit, és l'acceptació i el convenciment pregon que Déu és bo per al dèbil i que aquesta bondat pot i ha de triomfar sobre el mal. Aquesta fe té el seu propi poder: per ella, l'ésser humà queda transformat i potenciat. I això és propi de la guarició més profunda: el qui creu pot ser curat externament perquè està curat interiorment. En el cas dels pobres, és la fe en un Déu que, pel fet d'acostar-se, fa creure en noves possibilitats que històricament els han estat negades.

EL REGNE I L'ANTI-REGNE

Però l'acció de Jesús provoca escàndol y reacció. És la reacció de l'anti-regne. En el fons, és la nova imatge de Déu que presenta el que crea escàndol, perquè amb ella s'ensorra allò que és considerat més sagrat: la Llei i el Temple. La parcialitat i la gratuïtat de Déu escandalitza i provoca la reacció contra Jesús. En el fons, allò que Jesús presenta com a bona notícia per als pobres i pecadors crea contradicció i persecució contra la seva persona.

Les expulsions de dimonis representen la victòria de Jesús sobre la dimensió última del que s'oposa al Regne de Déu. L'esclavitud al Maligne no és el destí darrer de l'ésser humà, l'alliberament és possible. Però la lluita de Jesús contra el Maligne posa en relleu que davant l'anti-regne cal decidir-se: o s'està amb ell o contra ell.

Un altre aspecte de l'opció de Jesús pels pobres, amb una pràctica d'alliberament, és l'acolliment dels pecadors. Mostra que el Déu que s'acosta en Jesús, i comença a regnar és un Déu amorós, amb entranyes maternes, que acull els qui no creuen poder-s'hi acostar pel seu pecat. Jesús no minimitza el pecat, però afirma que amb la vinguda del Regne, la descoberta de la capacitat de pecar va acompanyada de l'acolliment i el perdó.

4. ELS POBRES EN EL COR DE DÉU

Déu vol que els pobres tinguin un lloc de preferència en el seu poble. Es tracta de veure els pobres tal com Déu els veu. I de descobrir el Misteri de Déu a partir de la seva preferència pels pobres: *“Tu comptes molt als meus ulls, tens gran valor i jo t’estimo”*, diu Isaïes de part de Déu a Israel quan es troba humiliat i pobre (Is 43,1-5).

EL POBRE ÉS EL LLOC PRIVILEGIAT PER AL CONEIXEMENT DE DÉU

Contemplar com Déu veu el pobre i què fa per ell ens farà comprendre millor Déu i ens farà situar en una evangelització que respecti la dignitat dels pobres.

Déu porta els pobres a les seves entranyes perquè és el seu Pare i els vol reunir a la taula de la seva festa. El Pare els ha escollit. Ja a l’Antic Testament Déu escull el seu poble precisament perquè és petit –i perquè l’estima i és fidel amb si mateix (Dt 7,6-8):

“Perquè tu ets un poble consagrat al Senyor, el teu Déu. Ell t’ha escollit d’entre tots els pobles de la terra perquè siguis la seva heretata preferida. El Senyor s’ha enamorat de vosaltres i us ha

escollit d'entre tots els pobles, no perquè fóssiu un poble més nombrós que els altres, quan de fet sou el més petit de tots, sinó perquè us estima i es manté fidel al jurament que havia fet als vostres pares. Per això, el Senyor, amb mà forta, us ha fet sortir d'Egipte, la terra on éreu esclaus, i us ha rescatat del poder del faraó, rei d'Egipte”.

LA TENDRESA DE DÉU

Com un pastor, Déu pastura el seu ramat (el seu poble), recull els anyells als seus braços, els porta en el seu si, condueix amorosament les ovelles. Així mostra el seu amor etern i la seva tendresa (Jr 31,1-22):

El Senyor se m'aparegué de lluny, i em deia:
“T'estimo amb un amor etern;
per això t'he atret i et sóc fidel.
Et reedificaré i quedaràs reconstruïda,
nissaga d'Israel”...

Escolteu, nacions, la paraula del Senyor,
anuncieu-la als qui són lluny, a les illes:
“El qui havia dispersat Israel, de nou l'aplegarà,
i el guardarà com un pastor el seu ramat:
el Senyor ha redimit el poble de Jacob,
l'allibera de les mans dels més forts”...

Això diu el Senyor:
“Efraïm és per a mi un fill preciós,
un infant que m'encisa.
Com és que, després de renyar-lo,
encara me'n recordo tant?
Per ell se'm commouen les entranyes,
me l'estimo amb tendresa.
Ho dic jo, el Senyor”.

Jesús està en la línia del Pare, els anuncia el missatge joiós malgrat l'escàndol que provoca (cf. Mt 11,2-6). Sortós aquell que no s'escandalitzarà que Jesús anunciï als desventurats el missatge joiós.

LA JOIA DE DÉU

Entendre així el pobre prové de la contemplació de les entranyes del Pare. És diferent d'una visió sociològica, necessària. Diferent d'una visió "sentimental", tot i que cal ser afectats, tenir compassió. Però aquestes visions no són completes sense una visió teològica del pobre. Jesús ho acaba de revelar amb plenitud (Lc 15,4-7):

Jesús els va proposar aquesta paràbola: "Si un home d'entre vosaltres té cent ovelles i en perd una, ¿no deixa les noranta-nou al desert i va a buscar la perduda fins que la troba? I quan l'ha trobada, ¿no se la posa a les espatlles ple d'alegria i, arribant a casa, convida els amics i els veïns dient-los: Veniu a celebrar-ho amb mi: he trobat l'ovella que havia perdut? Igualment jo us dic que en el cel hi haurà més alegria per un sol pecador que es converteix que no pas per noranta-nou justos que no necessiten convertir-se".

Entendre així els pobres vol dir entendre que Déu vol reunir-los en la festa de l'Aliança (Ez 34,11-16):

Això us anuncia el Senyor, Déu sobirà: "Jo mateix buscaré les meves ovelles i en faré el recompte. Les comptaré com el pastor recompta el seu ramat un dia de núvols i fosc quan retroba les ovelles dispersades; jo les recolliré de tots els indrets on s'havien dispersat. Les faré sortir d'entre els pobles, les aplegaré de tots els països, les faré venir a la seva terra i les pasturaré a les muntanyes d'Israel, en els seus barrancs i en tots els llocs habitats del país. Les conduiré als bons pasturatges i tindran la pleta a les muntanyes més altes d'Israel; allà, en aquelles muntanyes, reposaran en una bona cleda i trobaran un pasturatge abundant. Jo mateix pasturaré les meves ovelles i jo mateix les duré a reposar. Ho dic jo, el Senyor, Déu sobirà. Buscaré l'ovella perduda, recolliré l'esgarriada, embenaré la que s'havia trencat la pota i restabliré la malalta, però apartaré l'ovella massa forta i massa grassa. Pasturaré amb justícia el meu ramat".

Jesús ho realitza en el banquet del Regne (Lc 12,32-34):

"No tinguis por, petit ramat, que el vostre Pare es complau a donar-vos el Regne. Veniu els vostres béns i doneu els diners com a almoïna. Procureu-vos bosses que no es facin malbé, reuniu-vos al cel un tresor que no s'acabi; allà, els lladres no s'hi acosten, ni les arnes no destrossen res. Perquè on teniu el tresor, hi tindreu el cor".

LA INDIGNACIÓ DE DÉU

Déu té sentiments (i passions) davant la realitat dels pobres i de com són tractats (Ex 22,21-25):

“No explotis ni oprimeixis l’immigrant, que també vosaltres vau ser immigrants al país d’Egipte. No maltractis cap viuda ni cap orfe: si els maltractes i clamen a mi, jo escoltaré el seu clam i, encès d’indignació, us faré morir a la guerra; llavors quedaran viudes les vostres dones, i orfes els vostres fills. Si prestes diners a algú del meu poble, al pobre que viu amb tu, no facis com els usurers: no li exigeixis interessos”.

Déu s’indigna doncs davant l’opressió dins el seu poble. I Jesús mostra la ira o indignació del Pare (Lc 13,15-16):

“Hipòcrites! ¿No és veritat que també en dissabte tots deslligueu el bou i l’ase de l’estable i els porteu a l’abeurador? ¿No calia, doncs, precisament en dissabte, deslligar aquesta filla d’Abraham que Satanàs tenia subjectada des de feia divuit anys?”

LA COMPASSIÓ DE DÉU

Déu mostra tendresa i compassió envers els pobres (Salm 103 [102], 3-6):

El Senyor et perdona les culpes
i et guareix de tota malaltia;
rescata de la mort la teva vida
i et corona d’amor entranyable;
et sacia dels béns que desitjaves,
i tu et rejoyeneixes com una àguila.
El Senyor fa justícia als oprimits,
sentència a favor d’ells.

Al Nou Testament, la preferència del Pare i de Jesús és norma per al nou poble de Déu (1Co 12,20-23):

Així, doncs, els membres són molts, però el cos és un de sol. L’ull no pot dir a la mà: «No em fas cap falta», ni tampoc el cap als peus: «No em feu cap falta.» Ben al contrari, els membres del cos que semblen més febles són els més necessaris; els que ens semblen menyspreables, els cobrim amb més honor.

LA JUSTÍCIA DE DÉU

Déu vol fer justícia als pobres, perquè és el Just (Salm 12[11], 6):

Diu el Senyor: “Ara mateix m’aixeco si els desvalguts són oprimits i gemeguen els pobres; els salvaré si es burlen d’ells”.

Ell sobreabunda en amor per a tothom, però esdevé parcial en favor dels febles. Per tant, no serà defraudada l’esperança dels pobres (Salm 10[9b], 17-18):

Acull, Senyor, el desig dels desvalguts;
enforteix el seu cor, escolta’ls:
fes justícia al desvalgut i a l’orfe,
que no els torni a oprimir l’home que és terra.

És la justícia que Jesús anuncia i manifesta (Lc 18,7-8):

“¿I Déu no farà justícia als seus elegits que clamen a ell de nit i de dia? ¿Creieu que els tindrà esperant? Us asseguro que els farà justícia molt aviat”.

La justícia de Déu arribarà fins i tot a les víctimes innocents (Ap 6,9-11, i fins el 16):

Després, quan l’Anyell va obrir el cinquè segell, vaig veure sota l’altar les ànimes dels qui havien estat immolats per causa de la paraula de Déu i del testimoni que n’havien donat. I cridaven amb veu forta: “Senyor, sant i veraç, quant de temps trigaràs a fer justícia i a demanar comptes de la nostra sang als habitants de la terra? Llavors van donar un vestit blanc a cada un, però els van dir que esperessin encara una mica de temps, fins que quedés complet el nombre dels seus germans, que també eren servidors de Déu i que, com ells, havien de ser morts”.

ELS POBRES, RICS EN LA FE I HEREUS DEL REGNE

Aquesta opció de Déu ens revela la gratuïtat de Déu. Només l’autèntic pobre pot posseir en herència la participació en la mateixa comunió divina.

Aquest és l’anunci de l’Antic Testament: Tots els que teniu set veniu a l’aigua (Is 55, 6-8). El nostre pare era un arameu errant... Jahvè ens donà aquest país que regalima llet i mel (Dt 26,5-9). Dei-

xaré enmig teu un poble humil i modest, s'empararà en el nom de Jahvè (So 3,11-13).

Jesús ho posa al centre del seu missatge i de la seva pràctica: Feliços els pobres! (Mt 5,3). Els publicans i les dones de mala vida us passen al davant (Mt 21,31). No tinguis por, petit ramat, que ha plagut al vostre Pare de donar-vos el Regne (Lc 12,32-34).

A l'Església, els pobres també han de ser al centre (Jm 2,1-7):

Germans meus, no comprometeu la fe que teniu en nostre Senyor Jesucrist gloriós fent distinció de persones. Suposem que, mentre la comunitat està reunida, entra un home amb un vestit magnífic i amb anells d'or, i entra també un pobre amb un vestit miserable. Si us fixeu en el qui porta el vestit magnífic i li dieu: «Seu aquí, en el lloc d'honor», i al pobre li dieu: «Tu queda't dret, o seu aquí, als meus peus», ¿no esteu fent diferències entre vosaltres? ¿No sou uns jutges que es guien per raonaments malvats? Escolteu, germans meus estimats: ¿No és Déu qui ha escollit els pobres d'aquest món per fer-los rics en la fe i hereus del Regne que ell ha promès als qui l'estimen? Però vosaltres deshonoreu els pobres! ¿No són els rics els qui us oprimeixen i us porten als tribunals? ¿No són ells els qui injurien aquell bell nom que va ser invocat sobre vosaltres?

DÉU ES REVELA ALS POBRES I ES DÓNA A CONÈIXER PER MITJÀ DELS POBRES

Déu revela el seu nom a un poble pobre (Ex 3,13-15):

“Jo-sóc” m’ha enviat a vosaltres...

En Jesús, Déu es revela als petits (Lc 1,45-56):

Déu exalta els humils, omple de béns els pobres i els rics se’n tornen sense res.

I formen un poble que proclama el seu nom (Fets 2,42-47):

Tots eren constants a escoltar l’ensenyament dels apòstols i a viure en comunió fraterna, a partir el pa i a assistir a les pregàries. Per mitjà dels apòstols es feien molts prodigis i senyals, i la gent sentia un gran respecte. Tots els creients vivien units i tot ho tenien al servei de tots; venien les propietats i els béns per

distribuir els diners de la venda segons les necessitats de cadascú. Cada dia eren constants a assistir unànimement al culte del temple. A casa, partien el pa i prenien junts el seu aliment amb joia i senzillesa de cor. Lloaven Déu i eren ben vistos de tot el poble. I cada dia el Senyor afegia a la comunitat els qui acollien la salvació.

CONCLUSIÓ: LA BOGERIA DE DÉU

El pobre ens condueix al misteri de Déu. És el símbol de la “feblesa” (vulnerabilitat) de l’amor paternal i maternal de Déu.

La preferència de Déu pels pobres i febles, mostra la bogeria de l’Encarnació redemptora. Per mitjà dels profetes i els diversos enviats, Déu preparava el seu poble humiliat per acollir la salvació i la revelació definitiva del futur que Déu li preparava. Diu a Is 35, 4-6: Aquí teniu el vostre Déu... és ell mateix qui us ve a salvar. I a Ez 34,22-24: Establiré sobre ells un sol pastor.

L’encarnació redemptora posa a prova la intel·ligència humana dels grecs i la fe dels jueus. Déu ha volgut salvar el seu poble per mitjà de la pobresa del seu Fill. És el que sant Pau remarca a 2Co 8,9: Jesucrist... tot essent ric es feu pobre, per enriquir-nos.

Per comprendre l’amor de Déu envers els petits i els senzills cal deixar-nos introduir en la comunió i el coneixement del Crist mort i ressuscitat, tal com expressa He 5,5-10: Va aprendre pels sofriments i l’obediència... i és causa de salvació.

5. L'OPCIÓ PELS POBRES A L'ACO

Els cristians, els militants, hem d'anar aconseguint –per l'estudi d'Evangelí, la pregària, la revisió de vida, la formació, i sobretot l'Eucaristia– una comprensió més pregona del Misteri de la persona de Jesucrist i del Projecte de Déu sobre el món i la història.

Per això ens cal tenir una visió de conjunt de la Història de la Salvació, la història del Projecte de Déu que es va realitzant a través dels vaivens d'un poble concret, Israel, fins a culminar en Jesucrist.

La Història de la Salvació es realitza dins la història de l'alliberament humà. Això implica per al cristià posar al centre Jesucrist salvador, que ens allibera personalment i comunitàriament de tot esclavatge, i també dels dinamismes de l'acció humana absolutament confiada en si mateixa i inconscient de les contradiccions en què pot caure, fent impossible i il·lusori tot alliberament real. Llavors, des de la Paraula de Déu, podem valorar amb justesa (revisió de vida) tots els esforços i lluites d'alliberament. Així trobarem una llum, una profunditat i un sentit darrers que prové de la saviesa de l'Esperit Sant.

L'estudi d'Evangelí, la pregària, l'Eucaristia, la revisió de vida i la formació, ens ajudaran a desentranar aquelles dimensions de

transcendència que ens familiaritzen amb la profunditat de la Salvació de Déu revelada i realitzada en Jesucrist. Ens obriran sempre nous horitzons per a l'experiència creient de cada militant i del moviment en el seu conjunt.

L'opció pels pobres com a tasca personal i col·lectiva, és a la vegada una mirada a la realitat que experimentem, una atenció sociològica als dinamismes dels pobres i marginats concrets de dins i de fora del món obrer, i ha d'anar acompanyada de tot un treball de relectura bíblica i teològica que he proposat fins ara:

- els pobres estan en el cor de Déu;
- el disseny de salvació de Déu s'adreça en primer lloc als pobres;
- l'Encarnació redemptora de Jesucrist pobre, crucificat i entregat, palesa la bona notícia del Regne de Déu per als pobres;
- les pràctiques històriques de Jesús de Natzaret, mostren la concreció en la realitat i en la història de la bona notícia del Regne;
- la vida eclesial ha de posar al seu centre la pràctica alliberadora dels pobres, no sols com a imitació de Jesús de Natzaret, sinó com a realitat teològica que revela la manera de ser del Déu cristià;
- per això la mirada concreta i sociològica al món dels pobres, s'aprofundeix des de la fe en el Jesucrist encarnat, mort i resuscitat, que aporta una visió dels pobres i de la pobresa, a la vegada com a anti-regne contra el que lluitar, i la condició paradoxal dels deixebles de Jesús, que, com ell, poden "enriquir amb la seva pobresa".

Un moviment com l'ACO, a partir de la seva història, la seva identitat en el món obrer i les seves opcions fonamentals, ha de ser un signe en l'Església –que tota ella ha de fer una opció pels pobres– d'un estil i unes pràctiques que s'adrecen a un sector fonamental de la societat, el món del treball i tot el que en deriva i gira al seu voltant (els aturats, els marginats, etc.), de forma que la mateixa Església –primer de tot diocesana– orienti cada vegada més les concrecions de l'opció pels pobres en el sentit ple de la paraula que

només ens ve de la Paraula de Déu i de les experiències històriques de creients i grups cristians que han descobert la centralitat dels pobres a l'Evangelí, i n'han fet el centre de la seva vida i la seva acció. Ja que hi ha moltes formes de fer una opció pels pobres:

1. Opció pels pobres com a solidaritat: com a expressió de la vitalitat de l'amor cristià, en la línia del compartir, de la gratuïtat, com una dimensió ètica del missatge cristià.
2. Opció pels pobres com a alliberament: com a treball i lluita per un canvi d'estructures que faci possible que els pobres, com a "empobrits", deixin de ser-ho.
3. Opció pels pobres com a evangelització: com a desplegament del projecte de Déu, seguint Jesucrist, pobre i humil, que posa els pobres al centre de la vida de l'Església, de les comunitats, a la vegada com a primers destinataris de la Bona Nova i com a protagonistes per viure i anunciar, ells també, l'Evangelí, i demana a tota l'Església una conversió a Jesucrist pobre i alliberador.

Cap d'aquestes formes no es dóna en estat pur, en l'Església –en primer lloc la diocesana. I cadascuna d'elles pot correspondre a un carisma diferent, personal i comunitari. Però totes s'han de complementar i revisar a la llum de l'opció de Jesucrist pels pobres, oprimits i marginats, per l'anunci del Regne que és adreçat a ells en primer terme i per una visió global de la persona humana amb totes les seves dimensions personals, interiors, espirituals i col·lectives.

Vuit testimonis

*La nostra opció
pels pobres*

documents

VIURE AMB AUSTERITAT

Mireu com creixen els lliris del camp

Francis Pacheco

Francis Pacheco és militant d'ACO de la zona de Nou Barris, al nord de Barcelona. Durant 48 anys ha treballat en el servei domèstic. La seva llar és sempre oberta i és una referència en el barri. Des de fa 38 anys pertany a la Fraternitat de Carles de Foucauld.

Des de l'Església que em va tocar viure en la meva infantesa i adolescència em van donar la imatge d'un Déu perseguidor i justicier: "l'ull de Déu", de Jesús, el Déu encarnat que va sofrir per l'home. Ens parlaven molt de la creu i molt poc de la resurrecció. El Déu dels pobres, bo, misericordiós, salvador de l'home, el vaig conèixer per la meva àvia materna, una viuda pobre. Ella em va parlar d'un Déu que es va manifestar als homes pel seu fill Jesús. Que aquest va estimar tots els homes i ens ensenyà a estimar-nos, però els seus preferits són els pobres, i la pobresa que ell escollí per a viure: pobre, al costat dels pobres, ja que així tots podien acostar-se-li, ja que als palaus no tothom s'hi pot acostar... Des de molt nena vaig entendre tot això perquè ho vivia en la meva pròpia carn. L'àvia paterna, en canvi, tenia l'altra cara. Cara bella, dones que li netejaven, persones que treballaven per a ella, etc. Era terratinent.

Des de molt petita em vaig sentir còmoda i feliç a la casa pobra i em vaig sentir malament en la casa bonica. Veient la vida de les dues àvies, encara adolescent, vaig decidir que la meva vida seria com la de la meva àvia materna. No tindria qui em servís, seria jo la qui serviria. I des d'aquella opció em vaig interessar per conèixer Jesús.

Quan vaig arribar a Barcelona des de Càceres i vaig conèixer la JOC, vaig anar coneixent Jesús més de veritat i em vaig enamorar del seu missatge. Les Benaurances van ser fonamentals en els anys de lluita clandestina contra la dictadura, quan semblava que la fe només era un destorb. L'opi del poble.

La meva actitud és la d'estar sempre alerta, ja que és molt fàcil sortir-se del camí en aquesta societat que a cada moment ens crea necessitats que no són reals. El meu model són els qui no tenen, els qui es queden enrere, els qui viuen al meu costat i no tenen allò més necessari en aquest camí de la vida. Sempre, en tota la meva vida, camino amb els últims, tot i que sense arribar a la marginació.

Viure en un barri pobre, en una casa pobra, sense comoditats, tenint només la dignitat, tenir una feina precària, sense categoria social, amb poc sou, sense dret a l'atur, ni contracte, etc. Tenir la casa sempre oberta per a tothom qui vulgui arribar-s'hi. Aquesta és la meva opció. Aquesta opció té moltes dificultats i moltes contradiccions i temptacions que apareixen cada dia: m'agradaria que la meva mare pogués sortir al carrer, ja que no pot a causa de les escales, tenir un espai físic per a mi i mil coses més.

En aquests moments de la meva vida aquesta opció pels pobres i per ser-ho jo també, em porta a assumir moltes precarietats produïdes per l'edat, la salut i l'escassa economia. Però malgrat les contradiccions, carències i temptacions, cada dia renovo la meva opció per Jesús i els pobres, ja que aquesta opció cada dia em fa més feliç.

Jesús és el meu camí, el meu model, i els pobres que viuen al meu costat, la seva imatge. I el meu desig més pregon és que vull despullar-me de tot fins arribar, com la meva àvia, que quan va morir només tenia la roba que duia posada i una altra de recanvi, a no posseir res, per poder presentar-me davant Déu sense cap pes, tan sols amb la dignitat de filla de Déu.

EDUCACIÓ

Tothom és cridat a ser persona

Luis Manuel Alonso

Luis Manuel Alonso és militant d'ACO de la zona del Baix Llobregat, al sud de Barcelona, i consiliari de la JOC. Treballa a l'IES Pedraforca, de l'Hospitalet de Llobregat, com a professor de religió, i al departament d'orientació escolar coordinant projectes d'absentisme escolar i d'alumnat amb problemàtica social.

L'opció evangèlica pels pobres i l'opció per la classe obrera personalment les visc en unitat, plenament coincidents. L'opció pels pobres engloba totes les dimensions que conformen la vida de la persona. Així, també des del meu treball a l'IES Pedraforca visc intensament aquesta opció. Suposa donar i donar-me de manera més especial, preferencial, a aquells i aquelles que viuen diferents situacions d'injustícia, a aquells a qui els seus drets més elementals, com el de l'educació, moltes vegades, de manera subtil, els és anihilat o arrabassat. És lluitar, des de la pròpia pertinença a la classe obrera, pel seu alliberament i pel nostre. És posar-nos en mans de Déu per fer-nos obrers del Regne, constructors d'una societat justa en la qual l'amor sigui el principi i la fi per assolir la seva plenitud.

L'IES Pedraforca és al barri de la Florida, de l'Hospitalet de Llobregat, i avui acull joves, immigrants en la seva majoria –en un percentatge superior al 95%– pertanyents tots ells a la classe obrera. Ja històricament va ser un centre de Formació Professional que acollia un elevat tant per cent d'estudiants amb un alt risc de fracàs escolar. Treballar allí, també suposa per a mi optar per ells, per acollir-los i acompanyar-los, per conèixer la seva realitat i oferir-los alternatives, per intentar aportar-los el que sóc i el que tinc per a que es puguin construir una vida con més grans oportunitats.

Us puc parlar d'en Jaime, alumne a qui ja porto quatre anys fent classe, i que encara és a segon d'ESO. És llest, amb una mare amb problemes psicològics, un pare molt malalt, qui a més a més té una altra família, l'oficial, una germana, la gran, mare des dels 15 anys, i dos germans petits. A la família hi ha maltractaments i molts dies en Jaime no té res per menjar. La roba amb què ve a l'institut també revela moltes coses. En Jaime comenta la seva situació a l'institut, al departament d'Orientació, allà on ell se sent més acollit. Ja portem temps atents a ell, i a tots els "jaimes", que són molts. Ens entrevistem setmanalment, el truquem quan cal, intervenen els serveis socials, que fan seguiment del cas...

La meva opció pels pobres també passa per fer seguiment de la Bouchra, una noia que, després de passar per l'aula d'acolliment ja es troba a l'aula ordinària i aconsegueix aprovar les assignatures amb molt d'esforç. Però ara no ve a classe: el seu pare no la deixa assistir a l'institut malgrat que té 14 anys, i encara és en edat escolar. Ella s'escapa de casa per demanar-nos ajuda. I allà estem, lluitant, denunciant... però encara no hem aconseguit que la Bouchra torni.

Optar pels pobres és estar atent a tants alumnes que no vénen a classe perquè les seves famílies no els motiven perquè estudiïn, és estar atent als qui tenen problemes de conducta perquè només poden viure cridant l'atenció enfront d'una realitat familiar i social que els destrossa i els impedeix desenvolupar-se adequadament, mancats de tot allò més elemental per tenir una vida digna, perquè també els falta, tot sovint, l'amor.

Optar per ells és ser últims, en una opció també per qui és fa l'Últim. L'amor de Déu el descobrim des dels pobres, en la tasca de

construcció del Regne, refusant de situar-se els primers (cfr. Mt 20,16) i optant des dels últims pels últims, perquè *“si algú vol ser el primer, que es faci el darrer de tots i el servidor de tots (Mc 9,35). És una exigència del ser cristià. La fe en Jesús de Natzaret ens porta a optar pels pobres. Jesús canvia l’ordre establert: “Feliços els pobres: és vostre el Regne de Déu!” (Lc 6,20). Ja en les primeres comunitats cristianes l’opció pels pobres va ser quelcom d’irrenunciable: “¿No és Déu qui ha escollit els pobres d’aquest món per fer-los rics en la fe i hereus del Regne que ell ha promès als qui l’estimen?” (Jm 2,5), i que ocupava un lloc preferent en la vida de la comunitat (cfr. Jm 2, 2-7).*

En la nostra experiència familiar, l’ACO i la JOC són la meva comunitat, la meva església local, un “oasi” en el qual es fa realitat la utopia del Regne en la mesura en què la mirada d’amor inunda les nostres relacions. Per elles em sento acompanyat en el servei als joves de la classe obrera i en l’acció com a militant allà on sóc. És a l’ACO on reviso i comparteixo el que visc, accions i opcions, i també, sobretot, les meves incoherències, pecats, errors... que són molts, i a causa dels quals necessito aquest equip que, des de l’estimació, m’interpel·li i em qüestioni.

També des del món de l’educació és important cultivar la capacitat de mirar la realitat i d’admirar-la amb els ulls de l’amor, deixar-se amarar per ella, fonent així la vida i la fe, la nostra fe en un Déu just i amorós, i la nostra opció des de i pels pobres. És fer experiència de Déu des de l’educació dels joves de la classe obrera.

TREBALL SOCIAL

Aixeca't, pren la teva llitera i camina

Montse Llorente

Montse Llorente és militant a la zona de Nou Barris, Barcelona. Ha treballat 11 anys als serveis socials d'un municipi de l'àrea metropolitana de Barcelona com a treballadora social. Des de fa 9 anys treballa com a psicòloga a un EAIA (Equip d'Atenció a la Infància i l'Adolescència). Els EAIA són equips de valoració i seguiment.

Elaborar aquest testimoni ha estat una oportunitat per a reflexionar sobre com m'he anat posicionant al llarg dels anys, sobre com Jesús ha anat guiant el procés i com ho he anat compartint amb el grup de revisió de vida.

Vaig iniciar l'escolaritat a un col·legi de monges i, de petita, la voluntat "d'ajudar els més pobres" va començar a ser una *veueta* constant. Vist ara, però, somric en recordar que em movia un sentiment absolutament assistencial, on la pobresa al món representava una oportunitat per a ser "bona", sense cap qüestionament entorn de les desigualtats, i sense plantejar-m'ho com a alternativa laboral.

Però vaig començar als grups de confirmació a la parròquia de Santa Engràcia, a Nou Barris, i allà, *per culpa de* o *gràcies a* algun

consiliari i alguns joves, vaig decidir canviar la biologia per l'escola de treball social.

Davant les situacions de risc o exclusió, havia passat de l'assistencialisme sense qüestionaments a la voluntat de promoure canvis, gairebé amb una excitació revolucionària. Consiliaris propers a la teologia de l'alliberament havien plantat en mi la llavor d'allò que en deien *opció preferencial pels pobres*, donant molta importància a la participació comunitària. Mirant enrere, però, crec que alguna cosa grinyolava: la protagonista del canvi sentia que era *jo!* en tant que em considerava la seva promotora. Ha calgut prendre distància per plantejar-me com m'acostava a les famílies. Des de la superioritat? Des del poder? Des de la condescendència? Des de l'exigència? Des de la comprensió? Disfressava la meua inseguretad de rigidesa? Que fàcil era caure en una actitud farisaica i sentir-se amb la veritat i el poder! Aquesta actitud, paradoxalment, la dóna moltes vegades la inexperiència.

Van passar els anys i en fa nou que treballo a l'EAIA com a psicòloga. Al començament no va ser fàcil perquè va tornar a aparèixer la necessitat de "salvar", en aquest cas els nens desemparats. I, evidentment, la frustració va aparèixer. No parlaré de la frustració des de la insuficient resposta de l'administració o dels recursos limitats, que també; perquè el que vull compartir és com el treball en la dura realitat amb els menors d'alt risc social i les seves famílies, m'ha suposat un important canvi personal, que ja es venia donant des de feia anys.

Evidentment, la trajectòria professional ha anat unida a canvis personals. Alguns d'ells pèrdues, dificultats, limitacions, situacions que m'han acostat al patiment de les famílies amb les quals treballo i que han aportat humilitat a la meua intervenció (Jn 8,7: "*Aquell de vosaltres que no tingui pecat que tiri la primera pedra*"). Visc aquesta cita evangèlica no amb una actitud de relativitzar-ho o justificar-ho tot, sinó des de la posició de connectar amb el patiment dels altres, amb les seves dificultats, i valorant les condicions personals que han afavorit que jo no sigui tan vulnerable com les famílies amb qui intervinc. I fer la intervenció sense jutjar (cfr. Mt 7,1-5: no judicar els altres). He après la diferència entre jutjar i valorar, la qual cosa és inherent a la meua feina, així com a fer propostes alternati-

ves a la família, si s'escau, tot qüestionant-me si hem tingut sempre present la dignitat de la persona, que tantes vegades se'ls ha negat (Mt 7,12: "*Feu als altres tot allò que voleu que ells us facin*").

També m'he plantejat si he aconseguit intervenir des del respecte, des de l'empatia, des del reconeixement. Mt 25, 44-45: "*Senyor, ¿quan et vam veure afamat... i no et vam assistir?... Tot allò que deixàveu de fer a un d'aquests més petits, m'ho negàveu a mi*". Lc 5,5: "*Mestre, ens hi hem escarrassat tota la nit i no hem agafat res; però, ja que tu ho dius, calaré les xarxes*". I jo, hi confio? Cal buscar i donar valor a aquells aspectes positius que tenen les famílies amb qui treballo, als esforços que realitzen, i molt més tenint en compte els recursos limitats que tenen. Quantes vegades exigim a les famílies coses que, sovint, a la nostra vida privada no som capaços d'assolir! No significa això que no s'hagi de demanar, però sí, estar atents i veure des de quina actitud ho demanem. I en els altres professionals, hi confio, estenc les xarxes? Jesús sí que confia en nosaltres. Jn 15.16: "*Us he confiat la missió d'anar pertot arreu i donar fruit*". Però malgrat els esforços, hem d'assumir que els processos tenen el seu temps; que tots, famílies, professionals, institucions, tenim les nostres limitacions i que, sovint, el resultat és frustrant (Cfr. Mt 13,18-23, la paràbola del sembrador. Hi ha diferents terres i diferents resultats).

Com conviure amb aquesta frustració, tot continuant trobant-li sentit i valor a la feina? Aquí vull manifestar el meu reconeixement al meu equip i al grup de revisió de vida. Perquè en el fet de compartir hi ha la riquesa de l'ajuda de l'altre, en un camí que ja no es fa sol (Cfr. Mc 3,13-19: elecció dels Dotze). I sentint-nos acompanyats per Jesús, que ens continua enviant pel món a donar fruit, preveu les dificultats i ens dóna la pau (Jn 14,27: "*Jo us dono la pau... que els vostres cors s'asserenin*"). Tant de bo que sapiguem beure de la font de Jesús, que ens permeti ser aigua que regui els camps més necessitats, en la justa mesura, perquè els qui puguin germinin, i assumint la frustració dels qui no ho faran, i evitar inundar-los amb el nostre cabal desbordat.

IMMIGRACIÓ

Va arribar prop d'ell, el veié i se'n compadí

Edu Valbuena

Edu Valbuena és militant de la zona del Baix Llobregat, al sud de Barcelona. Viu al Prat de Llobregat i treballa com a educador a la Fundació Putxet des de fa 5 anys.

La Fundació Putxet és una fundació d'acolliment per a homes joves majors d'edat en risc d'exclusió social. La nostra funció principal és l'acolliment i prevenció d'aquestes persones de cara a la seva integració tant a nivell social com laboral. Actualment, els joves que hi viuen són immigrants però, sobretot, són joves que no tenen família aquí i, per tant, no tenen un referent en els seus processos de vida adulta. Com a educadors els proporcionem aquest espai tutorial, acompanyant-los i ajudant-los a fer que es puguin marcar un programa de futur, amb uns objectius que els ajudin a anar creixent i a integrar-se al país d'acollida. És molt important per a aquests joves tenir una feina, tenir els papers, estalvis per ajudar la família, però nosaltres valorem com a més important que creixin a nivell personal, potenciant aquelles capacitats que tenen.

Jo sempre comento als joves que a Putxet no mirem els passaports, buscant si un es diu Mohamed, Lamine, Fernando o Pocoyo, o si és de Gàmbia, del Marroc o del Prat. Nosaltres ens interessem per la persona, valorant que té capacitat de poder elaborar un programa

ma de futur i, tenint en compte la seva edat, que tindrà la força i compromís per dur-ho a terme. Les dificultats ja vindran i per això estan en un centre que els aporta l'acompanyament, per poder sentir-se escoltats i estimats, per tal de motivar-los a continuar treballant aquests aspectes personals.

Professionalment ja porto uns deu anys treballant en contacte amb el món de la immigració. Avui en dia és un tema que està en boca de tothom, amb diferents opinions al respecte. Evidentment, en un moment de crisi socioeconòmica, la cosa empitjora i qui hi surt perdent són les persones que han arribat a un país per diferents problemàtiques als seus països, buscant la possibilitat de poder millorar i poder donar alguna solució a les seves vides i de les seves famílies.

I com m'implico en l'opció pels pobres? En aquest sentit, havent estat molts anys a la JOC i continuant fent revisió de vida a l'ACO, sempre he valorat l'actitud de Jesús davant els altres. Sobretot, posant-se sempre al costat dels més desafavorits, escoltant i entenent allò que patien i volent ajudar i col·laborar amb ells, amb un gest, una paraula, estimant les persones. Sempre he tingut molt present la paràbola del bon samarità. De fet vam utilitzar, l'Olivia i jo, aquest fragment de l'evangeli pel nostre casament. "Però un samarità que anava de viatge *va arribar prop d'ell, el veié i se'n compadí. S'hi acostà, li amorosí les ferides amb oli i vi i les hi embenà; després el pujà a la seva pròpia cavalcadura, el dugué a l'hostal i se'n va ocupar*" (Lc 10,33-34). Són totes aquestes accions que apareixen en el text, les que considero que donen sentit a una actitud d'estimació als altres, sobretot als més pobres, als que pateixen dificultats i que estan més a prop del que pensem. I aquesta actitud d'estimar les persones és la que m'ajuda i m'empeny a continuar treballant on estic. Aquest amor no implica únicament la llàstima i la pena pels altres, no es tracta de dir "pobre negret", sinó mirar la persona pel que és i no pel color de la seva pell. Mirar la persona i intentar saber escoltar-la, sentir-la i apropar-nos a ella, tal com fa el samarità en aquesta paràbola.

L'actitud de Jesús d'estar al costat dels altres i d'estar amb els més pobres és també un procés d'enriquiment. El fet d'estar al costat de persones més joves, de persones d'altres religions, de persones

d'altres cultures... fa que em senti més ric personalment. En aquest sentit, viure i compartir amb aquests joves el dia a dia i les seves dificultats, les seves alegries, les seves penes i els seus objectius, fa que em senti més feliç i més a gust amb el que penso i amb la meva actitud. Descobreixo que la meva opció pels altres cada cop és més clara i he de continuar potenciant-la i treballant-la amb l'evangeli i amb les actituds de Jesús. Com deia el meu cap fa poc, "si no m'interessessin les persones, no seria educador", per tant, si no optés per les persones, pels més desfavorits i, en aquest cas, pels immigrants, no seria ni educador ni seria feliç amb el meu procés personal i laboral. Cal afegir també que aquesta opció i l'educació d'aquests joves immigrants es reforcen molt gràcies a la feina en equip, el qual m'ajuda a solucionar els dubtes que pugui tenir i m'ajuda a potenciar la meva actitud i "exigència" en els programes d'aquests joves.

VOLUNTARIAT A PRESONS

Era a la presó i vinguéreu a veure'm

Loli Párraga

Loli Párraga és militant de la zona del Vallès Occidental (Terrassa), i és mestra. Té 4 fills. Membre d'un grup de dones de Justícia i Pau, durant 17 anys ha estat voluntària al pavelló penitenciari de l'hospital de Terrassa.

Uns mesos després que s'inaugurés el pavelló penitenciari de l'hospital de Terrassa, dues dones membres de Justícia i Pau de Terrassa, vàrem demanar autorització per poder entrar com a voluntàries a visitar els interns. No teníem un objectiu concret. Volíem estar amb ells, homes i dones, i fer-los costat. Posteriorment s'hi van afegir més persones.

El motiu que jo vaig tenir per voler fer aquest voluntariat és que veia en tots ells els "benaürats", pel seu perfil com a persones. Persones pobres, que estan malaltes, que no tenen llibertat i que ploren. L'empatia amb ells ha estat molt forta. Moltes vegades he arribat a sentir-me identificada amb tots aquests homes i dones. Jo també em sento limitada i necessito ser escoltada, acceptada, valorada, compresa, atesa, consolada, acompanyada i estimada com ells. Durant tots aquests anys vaig anar fent un procés, que va anar de voler resoldre els problemes dels interns i de les seves famílies, tot frustrant-me en no aconseguir-ho, fins arribar a entendre que moltes vegades només podia escoltar amb molta atenció, respecte i delicadesa.

No cal dir que ha estat una tasca molt gratificant. Molts moments he sentit i he escoltat el seu profund agraïment. He sentit que els retornàvem la seva dignitat alhora que ells ens la retornaven a nosaltres. El contacte amb els presos m'ha aportat coherència cristiana. Les experiències eucarístiques de caire més místic i més profund les he viscut al penitenciar. Quan he tingut entre les meves mans les mans d'una persona desesperada, d'un home plorant, d'una dona tipa de viure o d'un moribund que fent un gran esforç ha obert els ulls i que, en mirar-me i reconèixer-me, ha somrigut en senyal d'agraïment.

En moltes ocasions hem manifestat el nostre desacord pel tema de les morts dins el penitenciar, i així ho hem fet saber als directors de serveis penitenciaris, però les lleis son les lleis i si un malalt no té els requisits per sortir o bé el jutge s'hi oposa, no es pot fer res i jo em dic, com Jesús, si la llei està feta per a l'home o l'home per a la llei (Mc 2,27: *"I els deia: El dissabte ha estat fet per a l'home, i no l'home per al dissabte"*). Jo crec que se'ls podria retornar la llibertat encara que sigui per morir a casa o amb la família o en un hospital no penitenciar i tenir així uns dies de dignitat que els igualés a la resta de persones que hem tingut millor sort.

Durant tot aquest temps mai no hem volgut saber la causa per la qual complien condemna, tot i que la majoria de vegades ells ens ho expliquen. Hem intentat, seguint l'exemple de Jesús, de no jutjar ningú. Des que vaig tenir l'ocasió d'entrar en aquest món, que és totalment diferent del nostre, sempre que penso en una víctima i en el sofriment de la seva família, penso alhora i de forma simultània, en els pares dels interns, ja que el seu sofriment no és pas menor. Hem pogut conèixer mares que han passat la vida visitant els seus fills a presó, algunes més d'un fill, patint el dolor de les seves malalties derivades, la majoria de vegades, a causa del virus de la sida, per finalment veure'ls morir dins la presó.

Vaig decidir deixar aquest voluntariat perquè vaig entendre que al cap dels anys m'acostumava a veure el patiment com quelcom de normal i que les emocions disminuïen. Vaig entendre que era el moment de retirar-me. M'ha quedat un molt bon gust de boca per l'agraïment rebut i la total certesa que, al cap d'aquests anys, he vist en molta gent l'autèntic Crist.

RELIGIOSES EN EL MÓN OBRER

M'heu seduït i m'he deixat seduir

Júlia Sánchez

Júlia Sánchez és Germaneta de l'Assumpció. Actualment forma part de la comunitat del barri de Ciutat Meridiana, de Barcelona, i és consiliària d'ACO a la zona Nou Barris, també de Barcelona.

El meu seguiment de Jesús avui, continua arrelat en la persona de Jesús i en la seva preferència pels més empobrits. Ell m'ha seduït i el vull seguir. M'ha captivat amb el seu estil d'encarnació revelat en l'Evangeli. De joveneta vaig fer-me conscient i vaig descobrir a poc a poc com era d'engrescadora la persona de Jesús i la seva preferència pels més empobrits del seu temps. En el si d'una família obrera cristiana, de l'escola i del grup d'acció catòlica d'aquell temps, vaig tenir clar que podia viure el seguiment de Jesús des de diferents opcions de vida, però la crida a Germaneta de l'Assumpció, va ser per mi el camí per on orientar la meva vida. Així, doncs, seduïda per Jesús i els més empobrits –formant un tot– em vaig decidir a dir sí a donar la vida des de la meva situació obrera i cristiana. També em va motivar el fet que l'amor de Jesús és per tothom, però des de, i preferentment, pels més empobrits i que aquest amor no coneix fronteres ni de pobles, ni de llengües, ni de creences religioses.

Avui, en el nostre moment històric, els més empobrits del món obrer, en una bona part, són els nouvinguts de diferents cultures i religions. És per això que la nostra comunitat hem escollit de “plantar la tenda” en el barri de Ciutat Meridiana, de Barcelona, amb una població d’uns 11.300 habitants, dels quals el 39,5 % són estrangers. El desafiament d’humanitzar, evangelitzar, a causa de Jesús i l’Evangeli, dóna sentit a la nostra vida i ens esperona a la recerca constant i a l’escolta de les necessitats de les nostres germanes i germans amb qui convivim cada dia. Rellegir aquesta vida a la llum de l’Evangeli, ens ajuda a reconèixer la presència de l’Esperit de Jesús que ens precedeix, ens acompanya i ens empeny a anar més lluny. Aquesta relectura en comunitat ens ofereix la contemplació, l’acció de gràcies i la pregària d’intercessió.

Per citar algunes situacions podem referir-nos als grup de dones marroquines i africanes amb qui ens reunim per aprendre la llengua, al mateix temps que entre elles es van teixint unes bones relacions. La nostra veïna del Pakistan que ens visita i ens sorprèn oferint-nos uns bunyols típics del seu país. Una família equatoriana que comparteix amb nosaltres el seu moment de dolor, ja que han de deixar l’habitatge on viuen actualment, de lloguer, perquè al propietari, en no pagar la hipoteca, el banc li embarga el pis i uns i altres es queden al carrer. També ens hem entestat en fer néixer el MIJAC (Moviment Infantil i Juvenil d’Acció Catòlica) al barri veí de Torre Baró, juntament amb uns militants de la JOC i s’està aconseguint amb gran joia per part de tots plegats. El crit de moltes famílies que no tenen les necessitats mínimes cobertes, la falta de treball, la importància de la formació, especialment per als joves, ens ha mogut, amb un grup de persones que ens hem sentit “tocades” per aquesta crida, a crear l’*Associació 50/20*, en què cada persona o família ens comprometem a l’aportació de 20 euros mensuals per crear un fons que doni resposta allà on no arriben els serveis socials, Càritas o altres projectes existents.

Reprenç el fil de parlar en primera persona, però es difícil per a mi desvincular-me de la vivència comunitària. El primer cercle el formem les quatre germanetes de la comunitat, que s’amplia amb les comunitats parroquials de Torre Baró i de Ciutat Meridiana, i els grups dels moviments MIJAC, JOC i ACO. Treballar juntament amb altres ha estat i és quelcom d’imprescindible per a nosaltres.

A nivell de barri, les associacions culturals, la Taula de Veïnatge, el Consell de Barri, són espais que ens demanen de compartir inquietuds, en un donar i rebre sempre enriquidor. És important afavorir una bona convivència que ens vagi apropant a tots plegats a la fita del manament nou: *“Us dono un manament nou: que us estimeu els uns als altres tal com jo us he estimat”* (Jn 13,34).

Avui per a mi, continua fonamentant la meva opció pels empobrits, la Paraula de Déu, concretament alguns d'aquests passatges de l'evangeli de Jesús: *“He vingut perquè tinguin vida i vida abundant”* (Jn 10,10). *“Ningú em pren la vida, sinó que la dono lliurament”* (Jn 10,17-18).

Em renova constantment contemplar les actituds de Jesús: el seu servei humil, renta els peus als seus deixebles, com feien els esclaus (Jn 13,1-15). La tendresa en la defensa i l'acolliment dels més marginats, amb la seva llibertat per fer una crítica i denunciar tot allò que deshumanitza, com la guarició del cec Bartimeu (Mc 10,46-52). No condemna sinó que perdona i salva la dona adúltera i la prostituta (Jn 8,1-11; Lc 7,38-8,3). La seva mirada atenta a la vida, reconeix i valora la generositat de la viuda pobre (Mc 12,38-44). Aquesta pregària de Jesús, *“t'enalteixo Pare...”* (Mt 11,25-26) m'ajuda en la contemplació a què em convida l'espiritualitat de Germaneta de l'Assumpció: a *“procurar la glòria de Déu per mitjà de la salvació dels pobres i senzills”*. També el passatge de la visitació de Maria a Elisabet (Lc 1,57-66.80). Maria, dona del poble i mare de Jesús, és un referent que sempre m'acompanya i crec que ens acompanya a totes les germanetes i a tots i totes d'aquest *“Poble de Déu en marxa”*, l'església del Vaticà II en pelegrinatge permanent.

ACCIÓ SINDICAL

Vaig veure un cel nou i una terra nova

Zigor Cerrato

Zigor Cerrato és militant del grup d'ACO de Biscaia. És mestre i militant del sindicat ESK com a responsable comarcal, responsable d'euskara de Biscaia, i pertany al grup del pla per a la igualtat.

La línia entre la justícia i la injustícia no és difícil de travessar. La injustícia se sofreix de forma diferent i això porta diferents conseqüències. Ens fa vulnerables. El sistema de mesurar amb què es judiquen situacions i actituds, i fins i tot el valor de les persones, pot arribar a ser de diferents graus.

El moviment sindical és fonamental per a fer visible la línia entre la justícia i la injustícia, fonamental per a un discurs on la persona estigui per sobre de tot, fonamental per a posar de manifest la injustícia que sofreixen les persones a causa de la seva condició social, de raça o de gènere. Es dona el cas que no s'accepta el sindicalisme com a part del moviment social. No se'l reconeix per la seva capacitat negociadora, econòmica, i perquè pot influir en les condicions laborals de la base de la societat. Sense menystenir la resta de moviments, per suposat: exclusió social, ecologista, antimilitarista, veïnal, internacionalista... El moviment sindical aglutina persones que, per la seva realitat social, treballadores i treballadors, sofreixen les conseqüències d'un model econòmic i social injust. El model sindical en el

qual crec i pel qual aposto ha de fer arribar un discurs que superi la pròpia realitat laboral. Descobrir que l'opció per les persones pobres s'encarna des del moviment obrer ha estat una descoberta emocionant: m'omple i li dedico la meva ment, cos i ànima. A part, m'ajuda a ser sensible, a que la meva militància tingui sentit, m'ajuda a vertebrar la meva vida... Què podríem dir, sinó, del fet de somniar una realitat millor, de treballar per la construcció del Regne, el Regne que en el meu procés Jesús m'ha anat ajudant a descobrir.

El camí no és fàcil. El poder empresarial i econòmic té al cap únicament i exclusivament el seu propi benefici i benestar, i no mira més enllà de la justificació dels danys "col·laterals". Més difícils són encara d'entendre les intencions dels poders polítics que ens representen. Els qui han de prendre les decisions no atenen, paradoxalment, a les necessitats dels qui més sofreixen, i en canvi atenen les del mercat i les d'un model de societat injust, insatisfet i inhumà. Això provoca una actitud de campí qui pugui, que se salvin les persones que siguin capaces de sobreviure als canvis i que no es deixin arrossegar per les precarietats dels altres. Tot s'hi val. Ens costa desfer-nos d'un model consumista, capitalista i individualista que ens atrapa i pel qual ens deixem atrapar, que ens debilita en conjunt, que ens despista en les nostres opcions, actituds, preferències, i ens deixa sense marge de reacció. És difícil treure la gent del seu espai per a poder veure la realitat amb perspectiva. Sí, és complicat animar-los a que es decideixin pels seus propis drets, i és clar, molt més encara a que es moguin pels drets col·lectius, o pels de les persones que injustament estiguin en pitjors condicions.

Crec que el sindicalisme, el de lluita i reivindicació, solidari, amb plantejaments forts i globals, i que ajudi a la transmissió d'uns valors que siguin alternativa real a un sistema globalitzat, és avui dia més imprescindible que mai. A més a més, que posi en relleu les situacions més sagnants, no solament les laborals o concretes de l'empresa, sinó que tingui una alternativa justa, solidària i global davant les injustícies que vivim. El camí a recórrer és costós, llarg i dur, però sentir la presència de Déu en tot aquest procés em proporciona la descoberta de noves realitats i rostres, així com opcions i valors que fan que la coherència i l'honradesa vagin d'acord amb el què intento transmetre.

Jesús és fonamental en tot aquest procés. A part de posicionar-me contra les situacions més injustes i a favor de les persones que més sofreixen, com a rerefons hi ha un treball personal de corregir actituds i de treballar-ne d'altres, i per suposat, de donar testimoni amb la paraula i amb els fets de que es pot viure, pensar i treballar d'una altra manera, essent feliç, i alliberant-se de moltes càrregues. La recerca de la justícia és un procés constant. Que les persones siguin protagonistes és bàsic. Per suposat que això em porta a contradiccions entre el que dic i el que faig, i a més a més, em fa passar per moments difícils d'assumir. No sóc fora, i tampoc no vull ser-hi, d'un sistema en el qual tot el que se'm ven són cortines de fum. Hi caic constantment. Els companys i companyes de viatge veuen que les persones creients tenim una forma diferent d'afrontar les dificultats, transmetem esperança fins al final. És difícil fer veure que a part de la reivindicació salarial, a la plataforma hi hem de ficar punts bàsics i fonamentals, com la igualtat d'oportunitats entre homes i dones, la lluita contra les situacions d'explotació que sofreixen les persones immigrants de les empreses subcontractades.

Descobreixo en mi que anhele coses que no necessito pas. Aquest sistema, així que et debilita, va a per tu i et venç. La trobada amb Déu m'ajuda a trobar equilibri, a reflexionar i a adonar-me que les necessitats són unes altres. Tampoc no és fàcil seure davant la direcció i reclamar les necessitats d'un col·lectiu; això resulta dur i violent, i em porta conseqüències: m'aparten de projectes i no compten amb mi, m'allunyen físicament dels meus companys i companyes. No m'agrada sofrir, no vull sofrir. El trobament amb Déu em porta calma, m'ajuda a sentir-me sencer i serè, però tot i això hi ha moments en què ho voldria deixar tot.

L'aposta pel sindicalisme m'està ajudant a descobrir tot un món de possibilitats, d'alternatives. No crec que hagi de ser el treball el que ajudi una persona a estructurar la seva vida. De veritat que no ho crec. Crec que els projectes personals, i el fet de poder plantejar-se personalment com es vol viure, és fonamental. I per a això hi ha alternatives que cal treballar i lluitar.

Por últim vull dir que el camí continuarà essent dur i costós. Haig d'agrair l'oportunitat que Déu, Pare i Mare, m'ofereix. La seva companyia m'alimenta i em dóna força. Sense oblidar, per suposat, la presència de totes aquelles persones amb qui comparteixo projecte, i donen encara més sentit a tot això.

COOPERACIÓ INTERNACIONAL

El teu poble serà el meu poble

Mireia Arnau i Josetxo Ordóñez

documents

Mireia Arnau i Josetxo Ordóñez són militants de la zona Sagrera-Sant Andreu, de Barcelona. La Mireia és mestra d'educació especial i pedagoga. En Josetxo és advocat penalista i d'estrangeria. Tenen tres fills.

Ens vam conèixer durant un voluntariat al Pozo del Tío Raimundo (Madrid), convivint en comunitat amb altres voluntaris i compartint solidaritat amb toxicòmans, malalts de sida i dones del carrer. Després de casar-nos vam decidir afrontar una nova experiència de voluntariat durant dos anys i mig als Andes peruans, en les comunitats indígenes quítxues del Cuzco. Des del nostre retorn, fa set anys, i fins ara, col·laborem amb l'organització VOLPA (Voluntariat Pedro Arrupe), obra de la Companyia de Jesús a Catalunya, que ofereix formació, acompanyament i experiència de voluntariat internacional de llarga durada a països del sud. Mentrestant, amb dos dels nostres tres fills, retornem durant un mes estival per visitar les persones i llocs de la nostra experiència de trobament amb el món quítxua.

La pregunta que tractarem de respondre en aquesta aportació és: per què Jesús fonamenta la nostra vida de solidaritat i de voluntariat? O dit d'una altra manera: per què l'àmbit de solidaritat inter-

nacional i el voluntariat social en altres països ha estat i és la nostra opció pels pobres? Hi ha dues paraules a l'Evangelí que sintetitzen a la perfecció el sentit de la solidaritat que nosaltres hem arribat a assolir. Ambdues són, doncs, una referència de sentit en el nostre actuar com a parella i al cap i a la fi, com a família. La primera s'expressa a la paràbola del bon samarità (Lc 10,31-37) i en el principi de misericòrdia i compassió que enclou. La fraternitat humana s'encarna en l'imperatiu de la compassió pel proïme maltractat en la seva dignitat de germà. Però si som germans és perquè abans som fills. Fills de Déu, és clar. I a la segona paraula hi ha la segona síntesi de la solidaritat, la que ens ve en forma d'imperatiu. És l'escena del judici final (Mt 25,31-46). És Jesús mateix qui culmina aquest sentit religiós: la solidaritat amb algú dels més petits dels germans és solidaritat amb Déu, és saber que el sagrat són els altres germans, que la solidaritat envers els altres és la major glòria de Déu.

Era necessària aquest breu presentació de les dues paraules que en l'Escriptura ens inspiren contínuament en el compromís pels pobres. Així que anem responnent a la pregunta inicial. El fonament de les nostres opcions radica en la fraternitat de la espècie humana la qual inspira la nostra solidaritat. I radica també en la filiació de criatures que ens fa semblants a Déu. I tot això en un context global planetari. Una fraternitat més enllà de la cultura europea occidental. Una solidaritat ètnica, intercultural, ecumènica, de Sud a Nord. I de la mà de la constatació de la pertinaç injustícia universal, estructural, el frustrant incompliment de l'esperança de les víctimes de la història, també la constatació que *un altre món és* (possible). Constatació és una expressió exacta. Dir que *un altre món és*, no es tracta de un "desideràtum" ingenu, contra fàctic o utòpic. És realitat en els països del Sud. Més aviat, l'excepció, abocada a l'irreal, és el món europeu occidental. L'àmbit del voluntariat internacional, del trobament de persones de les *dues ribes* durant llargs períodes d'inserció i inculcuració, ens ha fet definir-lo així. En les experiències de trobada com el proïme del camí, hem descobert altres relacions personals, altres relacions amb la natura, altres relacions econòmiques, altres relacions jurídiques, altres relacions socials.

I no solament això: *una altra Església és* (possible). En aquest cas, l'excepció és llatinoamericana, encara que real. Altres comunitats de base, altres litúrgies, altres ritus, altres sacraments... altres jerarquies. I aquest *altre món que és*, està habitat per germans nostres dels pobles crucificats del Sud. I la nostra opció de vida, de voluntariat, de comunitat, d'estil de família, no l'elegim estúpidament perquè aquests germans siguin bondadosos, agraïts, cànids, sinó perquè estan crucificats, perquè són pobres. Aquest és l'imperatiu. Hi ha més apallissats en les vores dels camins que feliços caminants despreocupats pensant en arribar a la meta. Així, hi ha un altre ensenyament de l'experiència de vida en els països del Sud. El món, per exemple, dels nens i les dones treballadores. L'altre món, el nostre, és irrisòriament minoritari, excèntric i entotsolat.

